

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Episcopia de Hajdudorog.

VI.

Protocol

luat în Blaj în palatul Reședinței arhiepiscopiei în ziua de 17 Februarie 1912 în conferința episcopilor Provinciei bisericești române de Alba-Iulia, ținută sub presidiu arhiepiscopului și mitropolitului de Alba-Iulia și Făgăraș R. P. Victor Mihályi de Apsa.

Prezenți: R. P. D. Victor Mihályi de Apsa, arhiepiscopul și mitropolitul român de Alba-Iulia și Făgăraș, R. P. D. Demetriu Radu, episcop de rit greco-român de Oradea-mare, R. P. D. Vasile Hossu, episcop român de Lugoj, preconizat episcop român de Gherla—Szamosujvár, R. D. Ioan Georgiu, prepozit și vicar capitular de Gherla, R. D. Iacob Popa, secretar metropolitan, ca notar.

Obiectul: în tenoarea literelor de datul 10 și 11 Februarie Nr. 97. ale III. Sale Francisc Rossi-Stockalper atașat al S. Scaun în Viena pe lângă Maiestatea Sa apostolică sacratissimă, este: declararea ordinarilor în locul prin competenți, dar — conform prescrișelor §. 1 titl. II. cap II. al conciliului nostru provincial al III din 1900 aprobat de S. Scaun, — și a tutarilor Ordinarilor acestei Provincii bisericești relativ la constituirea noii dieceze de rit grecesc în Ungaria, precum și relativ la limitarea vicariatului catolic de rit grecesc în Secuime.

R. P. D. Arhiepiscop și Mitropolit salută pe RR. PP. DD. Ordinarii veniți la conferință și după ce împezește statul chestiunii și își exprimă durerea, că această Provință bisericească, prin înființarea plănuită nouă dieceze se împinge în cel mai grav pericol de lupte și neînțelegeri religioase între frați, expune, că mai înainte a avut consfătuire cu reprezentanții capitulelor catedrale și a clerului din singuraticile dieceze ale acestei provincii, cu protopopii acelor districte, din cari se dorește să se ingremieze parohii la noua dieceză, și cu unii bărbați mireni, cari se bucură de stima poporului credincios, și cari sunt în stare să cunoască foarte bine simțămintele neamului nostru și să le talmăcească. — Toți aceștia s'au rugat cu stăruință, ca Ordinarii să se silească a întreprinde la Scaunul apostolic folosind toată grija și sollicitudinea, autoritatea și zelul lor binecunoscut, și intru cât s'ar putea și cu graiul viu al vreunui episcop de al provinciei noastre, ca Preafericitului Părinte să i-se spună adevărul și genuinul stat al chestiunii și că în ce greu impas intră cauza S. Uniri la poporul român, dacă intenționata dismembrare a parohiilor acestei provincii bisericești s'ar duce

în îndeplinire și s'ar viola integritatea acestei provincii ecleziastice hotărâtă de S. Scaun.

Premițându-le aceste R. P. D. Metropolitan invită pe Ordinarii competenți să-și dea părerea referitor la dismembrarea plănuită a parohiilor sale cuprinse în memoriul guvernului reg. ung. și înainte de toate să se declare relativ la înșuși înființarea noii dieceze și în sfârșit la limba liturgică de folosit în noua dieceză.

I. Referitor la înființarea noii dieceze catolice de rit grecesc, Ordinarii se alătură la aceleași vederi, cari le-au descoperit Nunțiului apostolic Alesandru cândva Bavona arhiepiscop de Pharsal, în literile de datul 10 Noemvrie 1911 nr. 114 presid. (Urmează textul scrisorii citate, publicat deja).

II. Ce privește violarea integrității provinciei bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș consacrată în mod canonic prin bulia „Ecclesiam Christi” de datul VI. Cal. Dec. 1853, și relativ la dismembrarea părților ei integrante, atât prin înființarea contemplată a vicariatului pentru secuim, cât și prin smulgerea mai multor parohii din dieceza de Oradea-mare de rit greco-român și din dieceza de Gherla și relativ la incorporarea acelor la noua dieceză ce se va înființa; toți cei de față declară, că învoirea lor nu și-o pot da.

III. Mai mult în special:

1. R. P. arhiepiscop de Alba-Iulia și Făgăraș Victor Mihályi de Apsa declară, că El în virtutea manifestului sf. Uniri edat de antecesorul Atanasiu arhiepiscop de Alba-Iulia în Sinodul din Alba-Iulia în ziua de 7 Octomvrie 1698 nu-și poate da consimțământul său, ca din arhidieceza de Făgăraș din douăzeci și nouă (29) parohii și douăsutetizeci și șase (236) fili din districtele Treiscaune, Odorheiu, Giurgen și Murăș să se formeze vicariatul secuimei și acela smuls din trupul arhidiecezei de Făgăraș să se supună iurisdicțiunii unei alte dieceze înființându-se în Ungaria.

2. R. P. Demetriu Radu episcop de rit greco-român al Oradei mari declară, că nici într'un chip nu poate admite conspectul dismembrării, care, precum este făcut, și precum i-s'a prezentat Lui în ziua de 8 Februarie 1912, conține 52 parohii și 141 filii, pentru că prin acela nu numai se prejudică integrității Provinciei metropolitane și diecezei sale, ci se vatamă și drepturile câștigate (jura acquisita) ale ritului și limbei liturgice românești, recunoscute în mod solemn și de Scaunul Apostolic. Totuși după ce în această dieceză există unele parohii și anume: Porsalma, Nyiracsád, Erselina, Ka-

kad, Nagyléta (parohia ruteană), Oradea mare (parohia ruteană), Macău, în cari limba liturgică este paleo-slava și credincioșii sunt de ritul rutean, de aceea, același episcop declară, că El nu se opune, ca aceste parohii, precum și filiele lor, întrucât cuprinde în sine credincioși de rit rutean, să se dismembreze de dieceza de Oradea mare și să se supună dispoziției preaînțelepte a S. Scaun.

3. R. D. Ioan Georgiu prepozit și vicariu capitular de Gherla declară, că El nu poate să cedeze nici parohiile nici filiele cuprinse în elench și intenționate a se alătura noii dieceze, deoarece toți credincioșii acelor sunt de rit românesc.

IV. Ce privește însă chestiunea de a impune limba greacă antică de limbă liturgică diecezei de nou înființându-se, — Noi am putea să ne abținem de a ne da părerea. Să ne fie iertat totuși să observăm, că modul, ce ar fi de a se urma în celebrarea liturgiei, precum a fost propus de Eminentisimul Domn Príncipe Primat al Regatului în Conferința Episcopilor Ungariei din 9 Noemvrie 1911 ținută în Budapesta, e contrar ritului genuin grecesc.

V. Protocolul acesta recunoscut și subscris de cei prezenți se înmanează R. P. Demetriu Radu episcop de rit grecesc în Oradea mare, cu rugăminte, ca însoțit de câțiva preoți să-l ducă la Roma și prezentându-se să-l dea în mâinile însuși Preafericitului Părinte PP. Piu X.

Iar copia aceluiași protocol să-l dea atât Nunțiaturii Apostolice din Viena, cât și guvernului reg. ung.

D. U. S.

—*—

Cu aceasta am comunicat ultimul act privitor la chestia episcopiei gr. catolice maghiare, dintre acele, a căror publicare a fost hotărâtă în Conferința episcopicească din August anul curent. Cetitorii noștri de bunăseama își vor fi format o convingere asupra procedurilor, ce s'au urmat și a răspunderii ce o are în această chestiune corul episcopesc greco-unit. Prin aceea, că am încheiat publicarea actelor însă nici de cum nu voim să zicem, că chestiunea încă o declarăm de finită. Nici să ne spălăm mâinile nu voim, că am făcut ce am putut, după care nu ne mai rămâne altceva, decât a ne relua firul ocupațiilor noastre

obicinuite, întrerupte în mod atât de surprinzător de episodul episcopiei maghiare greco-catolice. Datorința corului episcopesc rămâne și de aici înainte, de a mântui situația bisericii noastre sdruncinate în temelii de episcopia ungurească, căci altfel biserica noastră viitor nu are. Noi nici acum nu credem, că Roma la urma urmelor se nu o vadă aceasta și se nu restabilească condițiile ei de viață de până aci. Biserica nu poate fi lăsată de armă în mâinile politicianilor, cari să o întrebuițeze împotriva ființei noastre ca români. Dacă astăzi s'au luat 83 de parohii într'o grabă și prin un procedeu atât de strigător, cum reese din actele publicate, atunci spuneți-ne, ce garanță vom avea, că după un an doi, se nu ne trezim și cu altele alăturate la noua episcopie? Dacă condiția apartinerii la episcopia ungurească s'a statorit în cunoașterea limbei maghiare, cine ne garantează atunci, că după zece ani să mai avem vre-o parohie mai ales la orașe? În Cluj bunăoară agitația pentru episcopia de Hajdudorog e deja în deplină agitație. Ce va fi din Aiud, Reghin, Siget, și celelalte orașe cu populație mestecată, și sentimente dubii? Părinții noștri au adus jertfe ca prătutindenea să se întărească unirea noastră cu Roma. Poporul a

ridicat biserici pompoase, școli, căsi parohiale, instituții culturale și religioase, cari toate să contribuie la conservarea filor săi, chiar și în ținuturile cele mai mestecate. Bani sau adunat pentru scopuri pii și naționale, fundațiuni au răsărit, cari pe airea au ajuns la sume însemnate. A le lăsa în știrea Domnului, a face cruce peste ele, ca peste niște bani blăstămați, e nu numai o impietate, dar am fi cei mai fără de suflet trădători ai intereselor bisericii și poporului nostru, care și-a legat credința și soarta de biserică. Unde a lucrat cândva suflet românesc la propagarea și întărirea unirei cu Roma, unde urmele religiosității, a sufletului părinților noștri se perpetuează prin altarele vii ale bisericilor, prin catedrele școlilor, acele trebuie să rămână ale noastre spre scopul cum au fost înființate pentru vecii vecilor. Vom încerca toate mijloacele legale, ca să lămurim Roma asupra situației desperate, în care ne-a împins prin Christifideles graeci.

Și noi trebuie să biruim. Nici nu putem avea altă scăpare, decât biruința. Rutenii pot să se împace cu situația, căci ei sunt numai greco-catolici. Pe ei împrejurările îi pot sili să se împace, pe noi nu, dacă mai țin peste tot cei competenți la biserica noastră. Dacă nu, atunci

cel puțin ne vom face datorința până la cea din urmă suflare, ca să mântuim pe credincioșii noștri pentru Roma împotriva tuturor chiar și împotriva Romei, dacă va fi vorba. Dară din ceace am creat noi în cursul celor două sute de ani pentru întărirea și înflorirea bisericii românești unite, nu vom lăsa nimica înstrăinat. Acelea le-au făcut părinții noștri pentru pomenirea lor, pentru perpetuarea bisericii lor. Prima fasă a luptei s'a desvâlit prin documentele publicate. Acesta e numai începutul. Va veni vremea, ca poporul înstreinat să arete de mai simte, cum au simțit părinții, strămoșii lui ori dorește să se smulgă de corpul bisericii, la care aparține. Și răspunsul acesta trebuie să fie demn, ca să vadă toți ceice au provocat situația de azi, că nu ne e indiferent altariul la care ne închinăm, nici crucea, care o chemăm întru ajutor. Nu prin acte precipitate se va asigura biruința, ci prin ținuta demnă a preoțimei și poporului nostru credincios. Căci la urma urmelor tot trebuie să învingă dreptatea cauzei noastre!

Congresul euharistic din Viena.

— Dela trimisul nostru. —

II.

A doua ședință solemnă.

În 12 Septembrie se desfășură în toată splendoarea, tot în Rotunda din Prater, a doua ședință solemnă. Ca prim orator urcă

FOIȚA.

Păcatele noastre.

— Povestire originală a „Unirii“. —

de Ioan Agârbicean.

(Continuare).

(8)

— De-acum ne vom pregăti pentru un concert, zise Pârveu zimbând într'o seară de Septembrie.

— Nu va fi un salt prea mare? întrebă popa Vasile.

— Nu, o să reușiască, zise cu entuziasm Victoria.

Ficiorii, fetele primiră vestea cea nouă cu multă bucurie.

Și astfel în sările de toamnă se auziau pe ulițele Gurenilor până târziu frământări de cântece lumești, dela deosebite voci. Ficiorii, fetele, mergând spre casă, repetau ceace învățau dela Pârveu în sala cea mare a școlii.

Din Dumineca întâie cântă corul în biserică. Petru Pârveu ajunsese să nu mai fie pentru săteni un domn numai, ci un om de-ai lor. Il priviau cu dragoste și-l salutau c'un zimbet de mulțămire pe față. Tineretul satului se imprietini cu el dela repetițiile celea dintâi. Și, ori unde se întâlneau, îl pomeniau cu dragoste mare.

Țăranii dela o vreme începură să aibă păreri mai sănătoase, mai bărbătești despre Pârveu.

— E un om de ispravă, ziceau unii.

— E un om, care ține la noi, care ne iubeste spuneau alții.

— Ar fi bine să rămână la noi în sat.

— Ce bine? Ar fi un mare noroc pentru noi!

— Nu-i ca alți domni!

— Nu, zău!

De se întâmpla să aibă Pârveu v'odată lipsă de-o căruță până la oraș, zece i-se îmbiau. Și n'a fost caz ca vr'un țaran să fi voit a primi plată pentru o astfel de cărușie.

— Las, domnișorule, e o nimica toată. Doar laolaltă trăim.

Petru Pârveu se bucura din suflet nu pentru că putea cruța astfel patru-cinci coroane, ci pentru că vedea sufletul recunoscător al țaranilor de-aci. El știa, că'n foarte multe sate țaranul nu-ți face nici cel mai mic serviciu, fără să aștepte bani.

Il plăceau oamenii, îi plăcea regiunea, se simția tot mai legat de lelița; începu deci să se gândiască la viitor. N'ar fi rău să ajungă notar în Gureni! se gândia, și cum vedea, că și notarul și părintele țin la dânsul, începu să spereze.

Trecu astfel, toamna destul de repede pentru Pârveu. Instruase corul pentru concertul dela Crăciun și era foarte mulțămît de pre-

ciziunea cu care erau executate punctele din program. El cerca să însenineze și pe notarul și pe notărășița, cari pe zi ce merge erau tot mai abătuți.

Preuteasa de când cu scena aceea n'a mai fost la notărășița. Se și cuvenia de altfel să vină întâi doamna Marin la dânsa. Dar aceasta nu-i mai trecu pragul. De-acasă spiona ce se mai întâmplă pe la casa parohială. Erau aproape vecini. Și, de câteori putea înțelege, că la popa e bine și senin, se invenina cu nouă pizmă.

Notarul din seara aceea când l-a întâlnit părintele la ojină, n'a mai vorbit cu popa decât în treacăt pe uliță, o vorbă două. Nu era zi în care domnul Marin să nu-și zică: „N'am să mă invoiesc odată cu capul să-l văd pe viitorul ginere al popii vice-notar“.

Dar în schimb tot deatâteaori se hotăra și părintele se pună carul în pietrii și să-l vadă ales de vice-notar pe Pârveu.

Concertul dela Crăciun reuși foarte bine; domni din oraș veniră să-l asculte, mulți intelectuali din satele vecine.

Dar nici notarul, nici nevastă-sa nu se arătară. Amândoi se scuзарă, că sunt bolnavi. Străinii, țaranii crezură, dar popa Vasile toată seara își scărmana nervos barba, și noaptea nu putea să doarmă.

În ziua următoare văzând pe vice-notarul îl chemă la dânsul. Tinărul intră cu bucurie în curtea parohială, strânse mâna

amvonul, deputatul italian în parlamentul Austriei, Dr. Iosif Bugatto, având ca temă vieța călugărului friulan Marco d' Aviano, mort în Viena la a. 1699. Amintește de talentul extraordinar oratoric al acestuia, și zelul infocat de a mântui sufletele, prin cari urme neperitoare a lăsat în Insbruck, Salzburg, München, Augsburg, Regensburg, Mainz, Köln, Aachen etc. Meritul său principal este însă *liberarea Vienei* de trupele musulmane. Consilier intim alui Leopold I., sfătuitor în toate afacerile diplomatice, politice și militare ale acestuia, delegat apostolic, unește principii creștini într'un singur mănunchiu. Ii îndeamnă să grăbească cu 10 zile mai iute spre Viena contra inamicului comun al creștinătății. Inflăcărează oastea de două ori mai mică a creștinilor, prin cuvinte profetice, să atace pozițiile turcilor, și invocând în o liturgie, în care servește însuși regele Sobiesky, darul cerului asupra armatelor creștine — se face liberatorul Vienei, liberatorul creștinătății. Azi, în 12 Sept., e aniversariul zilei aceleia glorioasă, când crucea a învins semiluna înaintea porților Vienei. Se cuvine deci, să sărbătorim memoria smeritului călugăr, noi, cari ne-am adunat în Viena creștină. Se cuvine să jurăm ca și el credință poporului nostru, credință împăratului, credință legii noastre. Și să ne întărim în năcazuri după pilda ce ne-a dat-o, cu pânea celor tari, învingând în lupte în *semnul crucii*: „in hoc signo vinces“.

Oratorul următoriu, venerabilul Mon. I. Rainer, vicar general al arhidiecezei de Milwaukee din Statele Unite constată, că decretul S. Congregației al Conciliului, datat în 20 Decembrie 1905, despre împărțășania deasă și zilnică, întărit de Pontifice, începe cu cuvintele semnificative: „Sacra Tridentina Synodus“. De fapt acest conciliu renumit are în sesiunea XXII. cap. 6, referitor la S.

Euharistie cuvintele memorabile: Optaret quidem sacrosanta Synodus ut in singulis missis fideles adstantes non solum spirituali affectu sed sacramentali etiam Eucharistiae percipiuntur. Va se zică acest conciliu dorește, ca toți credincioșii să se împărțășească zilnic cu trupul și sângele Dni *avea* și nu numai cu *dorința* sufletului. Relevă apoi cum catehismul conciliului Tridentin, edat la ordinul lui Piu V., accentuiază pe urmele sf. Augustin, că ar fi foarte indicat și salutar, ca fiecare credincios să trăiască astfel, cât să se poată împărțăși zilnic. Deci decretul Congregației stă pe baze neclintite. Tot astfel, celalalt decret al Congregației de *Sacramentis*, dto 8 August 1910, care se ocupă cu cuminecarea copiilor ajunși la *uzul rațiunii*, nu este decât aplicarea aceleiași decret al conciliului tridentin și al conciliului lateran din an. 1215. Conciliul tridentin doară declară, că copii neajunși la uzul rațiunii nu sunt obligați să se cuminece, pentru că nu sunt încă în stare să păcătuiescă. Din cari cuvinte S. Părinte Piu X. deduce în chip logic, că copii trebuie admiși la s. împărțășanie cât ce păcătuiesc, deci cu mult înainte de vrâsta de 10 sau 12 ani.

Și aci oratorul, nu poate mulțami îndeajuns Papii pentru promulgarea acestui decret, care a cauzat bisericii atâta bine. „Câte mii de copii fragezi, nevinovați nu s'au apropiat de inima divină a pretinului copiilor și câți nu l'au primit în inima lor încă necoruptă, mulțamind S. Părinte pentru binefacerea mare și neprețuită, ce le-a făcut-o, revendicându-le, cu ruperea zăgazului judecăților de veacuri, drepturile până acuma negate, de-a se putea întări cu pânea vieții pentru lupta aspră și primejdioasă, înainte de ce i-ar încurca patimile trezite și întunecoasele puteri ale diferitelor ispite în mre-

jele lor. Ce mângâiere dulce n'a avut El, Papa în clipele amare de luptă, din mulțumirile sincere ale acestor copii fericiți“. Cât șau poate învăța și preoțimea noastră din îndemnul și însuflețirea apusului, care se îngrijește de sufletul copilului încă din vrâsta cea mai trageadă.

Iezuitul, contele Andlau, stoarce lacrimi din ochii prințului moștenitor și stârnește entuziasm de nedescris în întreg auditoriul, prin discursul său învățat, în care arată, câtă evlavie a dovedit pururea familia regală de Habsburg, față de s. taină a Euharistiei. Amintește de Rudolf de Habsburg, întemeietorul tronului, care și-a oferit calul preotului ce ducea S. Euharistie la un bolnav, ne mai voind să-l reprimească, căci a purtat pe Dumnezeu însuși. Amintește de Ana de Austria, care cu 26 dame nobile s'a dedicat în mănăstirea S. Clara din Viena, serviciului Dl. N. Isus Hristos în S. Euharistie. Amintește de arhiducesele Magdalena, Margareta, Elena, Christina și Eleonora, cari s'au dedicat în institutul Gallen, fondat de ele, Dumnezeului euharistic și prin zelul lor în primirea deasă a S. Euharistiei, au reformat întreg jurul, învrednicindu-se să fie numite cele 5 regine evlavioase. Dintre acestea Magdalena va fi ridicată la cinstea altarelor, iar Eleonora va rămâne în veci vestită pentru cuvintele rostite când a orbit sub decursul s. slujbe: Bine e, cum s'a întâmplat. Privirea mea cea din urmă a căzut pe preasfântul sacrament al altarului. Frederic al III. voia, ca S. Taină, de câte ori e purtată la un bolnav, să fie încunjurată de respectul și cinstea cuvenită, dându-se toate onorurile. Carol al V-lea, va fi pururea memorabil, pentru că a răspuns unui ambasador, care-i solicitase audiență, când asista la s. slujbă, că de prezent și el se află în audiență la stăpânul său cel mai înalt.

mare a părintelui. Acesta îl duse în casă și-l pofti să șadă.

— Azi aș vrea să vorbim de ceva foarte serios, începui cu vocea adâncă părintele.

Părvu crezu că-i vorba de „lelița“ și inima începu să-i bată cu putere.

— Sunt la ordinele dumnitale, domnule părinte, răspunse ei în silă.

— Ai vrea dumneata, ți-ar plăcea dumnitale să fi ales și definitivat în postul de vice-notar în Gureni? — Preotul îl sfredeli cu privirea lui ageră.

— Cred, că întrebarea asta e de prisos, părinte Vasile, răspunse zimbând — Părvu. Dar preotul nu zimbi. Dimpotrivă se întuneca vocea lui și mai tare.

— Trebuie să-ți spun, că vreau și eu și vrea și satul. Dumneata ești mai bine de-o jumătate de an la noi. Te-am putut cunoaște, cred, îndeajuns.

— Îndeajuns nu se poate cunoaște nici un om, părinte, zise tinărul.

— Ei, acum lăsăm gluma la o parte. Vorba e, că în cea dintâi ședință a conziliului comunal vom hotări să umplem postul de vice-notar, vom hotări în unanimitate. Vorba e ca dumneata să nu refuzi.

— Cu domnul Marin ai vorbit dumneata în chestia asta! întrebă îngrijorat Părvu, ca și când ar începe să înțeleagă ceva.

(Va urma.)

Sf. Cecilia.

În corespondința despre sfințirea bisericii din Rohia prin P. S. Episcop al Gherlei, s'a scris, că în altar s'au pus moaște de ale sf. Cecilia. Credem de potrivit să publicăm câteva note din vieța acestei sfințe.

Sfânta Cecilie a fost o nobilă romană, care a fost instruată în credința creștină de sfântul Pontifice Urban de asemenea din o familie bogată și nobilă din Roma.

— Dânsa din momentul în care a primit botezul, concepu o atare iubire cătră virtuțe, încât a făcut vot de vergurie perpetuă. La vrâsta de 21 ani, părinții ei, cari erau păgâni o siliră să se logodiască cu un tinăr patrițiu roman Valerian, dar Cecilia a convins pe logodnicul ei să-i respecte verguria, îl întoarse la credința creștină, și-l trimise și pe el la Papa Urban, care l-a instruat și pe el despre misterele religiunii creștine și l-a botezat. Cecilia apoi și Valerian au încreștinat și pe Tiburțiu, fratele lui Valerian. — În aceea vreme stăpânia teribila prigonire alui Marc Aureliu, care a oprit chiar și înmormântarea cadavrelor martirilor creștini. Tiburțiu și Valerian n'au vrut să știe de porunca aceasta, și au îngropat pe martiri cu cuviință în morminte anumite. Denunțiați fiind, ei s'au prezentat la prefectul Almachiu, care voia să-i siliască, să jertfiască zeilor, ceea ce denegându-o, au

fost decapitați. Martiriul lor a fost afară de oraș. — Mergând cătră locul de pierzare, cei doi au întors la creștinism pe cancelarul Maxim și pe unii pretoriani. — Declarându-se și Maxim creștin, a fost ucis cu gloanțe de plumb. — Cecilia a îngropat pe cei trei martiri — în via Appia, în cimiterul Pretextatilor, unde nu peste mult a fost îngropată și dânsa. — Mai înainte de a fi dânsă înaintea Judecătorilor, tinăra vergură a cedat senatorului Goroian casa în care locui dânsa în Trastevere.

Cecilia mărturisi cu bărbăție, că e creștină, și nu se înfricoșă de judecători, cari luând în conziderare starea ei, o osândiră să moară în inșasă casa ei, în *calidarium*, adică în camera de băi calde. — Acolo au aprins un foc mare în ipocraust, cu intențiunea ca vaporii apei — să înădușe pe eroica vergură. — Dar dânsa n'a murit, după o zi și o noapte petrecute în acel aer cocător s'a aflat respirând liber. — Atunci au trimis la dânsa un lictor, cu ordinul să o ucidă, crudelul a lovit-o de 3 ori cu sabia, și a lăsat-o într'un lac de sânge, crezându-o moartă, dar Cecilia a mai trăit 3 zile în agonie, în care timp au cercetat-o o mulțime de creștini, și mai ales cei săraci, căroro le-a făcut multă pomână — până a trăit. — Pe toți îi îndemna să fie statornici în credință. — A cercetat-o și Papa Urban, pe carele văzându-l întrând la dânsa — a exclamat: „Preafericite Părinte mulțamesc

Maria de Austria erumpe la azel, că cei doi copii ai ei au apărut S. Taină cu primejdia vieții contra atacului unor protestanți: Multumesc îndurării dumnezeiești pentru învingere, dar fericirea mea ar fi și mai mare, dacă copii mei și-ar fi putut da sângele și viața pentru apărarea S. euharistiei. Regele Ferdinand al II-lea apoi, ascultă zilnic două liturgii, se cuminecă în toate duminicile și sărbătorile și însoțește S. Taină și în căsile celea mai sărăcăcioase. În fine, Ferdinand al III-lea alege S. Euharistie de patron suprem al oștilor sale. Și astfel continuă păr. Andiau să însirezeci de cazuri din istoria familiei regale habsburgice până în zilele noastre, familie care avea a împletit în cursul veacurilor cunună de aur pe fruntea Euharisticului Isus. Sfârșește cu asemănarea admirabilă, că șoimul, care după tradiție a sburat din mâna lui Rudolf la întemeierea Habichtsburgului, înainte de asta cu 900 de ani, s'a schimbat în puternicul vultur-duplu, care și-a luat în cursul istoriei, sborul spre culmile soarelui sf. Euharistii și astăzi aripile largi și le întinde ocrotitor peste congres. Adresându-se apoi către împăratul, zice plin de afecțiune: „i, iubite împărate — anurgul vieții tale nu-l va putea înduce și lumina nimie mai frumos, decât razele blânde ale soarelui euharistic, când în ziua mare a închinării se va pleca înaintea pragului palatului tău regal peste capul tău de părinte și capetele noastre ale fiilor tăi, a căror suflete vor fi pătrunse atunci de un singur gând mareț: „Euharistia—Austriac vita“. Nu se poate descrie în cuvinte valoarea de însuflețire ajuns

lui Dumnezeu, că în marea sa milostivire s'a învrednicit să asculte rugăciunea mea. Eu m'am fost rugat să-mi dea trei zile de viață, ca să pot fi mângăiată prin prezența Sfintei Voastre, și să vă recomand unele lucruri. Vă rog, deci, Sfinte Părinte, să aveți grije de săracii mei, dați-le lor tot ce veți găsi în casa mea. Iar casa mea să fie prefăcută în biserică, așa, ca să poată servi deapănarea de locaș credincioșilor, cari vor voi să se adune acolo, ca să cânte laudele Domnului Dumnezeu“. — Terminând cuvintele acestea, sufletul ei a sburat la ceriu în 22 Novembre anul 1832, cu puțin luni mai înainte de moartea sfântului Pontifice Urban. Casa sfintei Cecilie a fost de fapt prefăcută în biserică, unde odihnește trupul Sfintei, aflat întreg și neatins în anul 822 de Papa Pasqual I. în catacombele sfântului Calixt, într'un sicriu de lemn de ciparos — unde a fost depus cum spun Actele sfintei Cecilie. — Insuș Papa cu mâinile sale a scos din catacombe sicriul cu scumpele moaște ale Sfintei, și l-a transportat în biserică ridicată pe aria căsii familiare a Caeciliiilor în Trastevere, unde îl depuse într'un sacrofaș de marmură albă, sub altar.

Aceasta e, pe scurt, istoricul martiriului acestei vestite Sfinte, din a cărei trup s'au așezat moaște în biserică noastră din Rohia.

la apogeu, ce a stăpânit întreg auditorul, în aceste clipe solemne. Au fost clipe de nenităt. Am văzut lacrimi de bucurie în mii de ochi.

Ultimul orator este dr. Donders, predicatorul catedralei din Münster. Se ocupă cu clasa muncitorilor. Spune, că trebuie bine distinse și în muncitori două trebuințe: trebuințele materiale și cele spirituale. Aceste din urmă sunt mult mai importante. Dovadă despre existența acestor din urmă, este voința de a fi folositor *întregului, poporului, culturii generale*. Este poruirea nepotolită spre înalțimi, scrutarea și sondarea în adâncimi, dorul după lumină și viață sufletească, dorul după ceva dumnezeesc și večnic, după viața culmilor curate a lui Dumnezeu cel înfinit: scurt dorința posedării a ceea-ce fiecare suflet creat de Dumnezeu simte că e mai scump și mai sfânt, dorința posedării lui Dumnezeu. Această sete și foame sufletească are trebuință și ea de o hrană aleasă, hrană ascunsă în sf. Euharistie, pâinea *cerească*, pâinea înțelegătoare.

În restul discursului arată apoi, în chipul cel mai elocvent, rolul decisiv al sf. Euharistii pentru adevărata rehabilitare a muncitorului în toate privințele. Biserica îngrijește și de trupul, de bunăstarea materială a muncitorului, dovadă enciclica „*Rerum novarum*“ a lui Leo XIII., în care aduce aminte claselor superioare principiul „*cuique suum*“ și că e nedreptate strigătoare la ceriu să asuprești pe cei mizeri și să-i exploatezi în interesul propriu. Dar biserică nu uită în aceeași vreme de sufletul mulțimii. Socialismul dă poporului pietri în loc de pâine, scorpion în loc de carne, întru-cât ochii mulțimii îi îndreaptă pururea numai în jos spre pământ, nici-când spre culmile cerului. Pâinea pământescă nu e de ajuns să întărească pe om pentru jertfele și lupta cruntă a vieții. Ea singură nu poate potoli luptele de clasă, cari străbat astăzi păturile societății. Aci numai biserică poate ajuta, prin faptul, că dă mulțimii pe Dumnezeu euharistic, pe Dumnezeuul păcii, care poate și voește să unească pe toți într'un singur gând și suflet. *Pâinea cerească*, ne întărește în drumul lung prin pustiu al vieții.

Correspondințe.

Episcopul Gherlei în Selagiu.

Este în Selagiu o parohie, Supurul de sus cu o școală foarte frumoasă, casă parohială asemenea, și acuma de vre-o câteva zile și cu o biserică tot frumoasă; și este aici în aceasta parohie un popor, care ascultă de conducătorii săi, este un preot bun, *Augustin Osian*, care nu face gură mare, ci ispravă mare, și este în aceasta parohie un bărbat ales, un distins fiu de ai Selagiului Dl Andrei Cosma, mare proprietar și directorul Silvaniei, care a lucrat, a jertfit, ca să se zidească aceasta biserică.

Sfințirea acestei biserici s'a săvârșit cu

mare pompă și ceremonii înălțătoare de suflete în 29 Sept. n. c. prin însuși Preabunul și de Dumnezeu trimisul nostru episcop diecezan *Vasile Hossu*. Ilustr. Sa în 28 Sept. n. c. venind dela Viena la Orade i-sau alăturat dl dr. Coriolan Pop, iar la Carei, Pan întimpinat vicariul Romul Marchis, I. Szakál capelan, dr. I. Sabău avocat, Dem. Colțau comptabil, ș. a. toți din Carei, iar din partea diecezei Gherlei păr. Vas. Păteș din Hotoan, care parohie e în marginea extremă a diecezei de Gherla.

Din Carei a pornit la 3 ore în spre Selagiu. La gara din Hotoan, prima parohie din dieceza Gherlei a ieșit spre întimpinarea Preasfinției Sale poporul român cu mic cu mare, unde a cântat foarte bine corul tinerimei din Hotoan „mulți ani“ împărțându-le Ilustritatea Sa binecuvântare arhierescă.

Întimpinarea aceasta a impresionat de tot plăcut pe P. S. Sa. La Santau, l-a întimpinat în fruntea mai multor preoți protopopul Dem. Coroian, iar din partea comitatului, Selagiu și a cercului administrativ al Tășnadului G. Schweitzer pretorele din Tășnad La Tășnad l-a primit cu mult devotament intelectualii mireni din Tășnad harnicul V. Oros, aprigul dr. Coriolan Steer și bunul român dr. Alexandru Aciu, avocați în Tășnad și alții precum și popor mult.

La gara din Socaciu, a fost întimpinat de părintele Vasile Hoblea, în fruntea poporenilor săi, la Unimăt l-a primit poporul, iar la Supurul-de-jos, unde a fost ținta călătoriei, sosind Ilustritatea Sa de către seară l-a întimpinat aproape la 1000 de intelectuali și poporul, sosind de mai înainte cu trenul canonicii dr. Octavian Domide și Greg. Pap, apoi dr. Alexandru Ghețe.

Oprindu-se trenul, corul bărbătesc din Băsești anume poftit de senatul și poporul român din Supur spre acest prilej, intonă „întru mulți ani stăpâne“ și „Pe Stăpânul și Arhierul nostru...“ sub conducerea dlui Dariu Pop, învâțător. Părintele protopop G. Vaida din Bobota îl salută apoi în numele Clerului și al poporului din tractul protopopes al Samșodului pe al căruia teritor se află parohia Supurul-de-sus.

Ilustritatea Sa Domnul Episcop cuprinde loc în trăsură dlui Andr. Cosma, la care erau înghămați 4 suri frumoși, urmează apoi un lung cortaj de trăsurile de peste 30 de căruțe și 12 călăreți în frunte cu Baronul Mattenkloid. În Supur înaintea sfetei bisericii respective căsii parohiale o frumoasă poartă de triumf. Aici 12 preoți împreună cu canonicii dr. Domide și Gr. Pop, îmbrăcați cu odăjdii l-au întimpinat pe P. Sfinția Sa vorbind preotului locului părintele Aug. Osian și dându-i spre sărutare evanghelia și crucea. Preotului local i-a răspuns frumos Preasfinția Sa. Am mers apoi la sf. biserică, unde s'a săvârșit vecernia și litia. La sfârșitul acestora Prea Sfinția Sa a ținut o frumoasă alocuțiune, apoi petrecut de cei 12 preoți și a luat cvartirul la casa parohială. Cina a luat-o Prea Sfinția Sa la dl Andr. Cosma, unde au fost invitați o parte mare din cei sosiți, cum și cei 10

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Iși recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; stufe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suplicate de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pâlării de piele, șapci (chipie), călcaie de gumă, pantofi, ghețe de gimnastică, galoși șcl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent.

(41) 18—26

clerici, cari au să fie ordinați de lectori și diaconi, iar la Năsăud intru preoți.

Dimineața 20 preoți îmbrăcați ies intru întimpinarea P. S. Sale.

Cu deosebire a fost vrednică de atenție așezarea prin P. S. Sa Episcopul în altarul bisericii, a moaștelor mnenicului Bazilian și sigilarea acestora săvârșită tot prin P. S. Sa, împreună cu actul de zidire și sfințire subscris de toți preoții concelebranți și alți. Incepe biserica a fi tot mai plină de popor și intelectuali până ce nu mai înăpea iar procesiunile încă tot sosiau și cântările aceluia să mestecau cu cele ale corului din Băsaști.

Cu deosebire a atras atenția apoi conferirea ordului de subdiacon și diacon la cei 10 clerici, de cari nu numai poporul, dar nici intelectualii noștri nu au mai văzut. Se încunjură biserica, se subserie apoi actul ce se așează în altar și se continuă sf. liturgie. P. S. Sa Episcopul încunjurat de Rssimii dñi canonici dr. O. Domide și Greg. Pop, de dr. Al. Ghețe și 20 de preoți săvârșesc sf. liturgie.

La sfârșitul sf. liturgii Magnif. domn părintele canonic dr. Domide predică în biserică, iar Magnif. dn Greg. Pop afară. Ambele predici, dar cu deosebire a părintelui canonic Domide, unul din cei mai distinși oratori ai noștri, a făcut adâncă impresiune asupra ascultătorilor.

Am eșit apoi dela sf. biserică petrecându-l pe P. S. Sa Episcopul preoții până la casa parohială. Era de tot înălțător de suflet, cum poporul ingenunchia când P. S. Sa binecuvânta. Preoțimea din Sălăgiu, din Sătmăr au făcut omagiile, apoi curatorii, învățătorii etc. După aceste apoi P. S. Sa a făcut mai multe vizite în sat la frunții satului. La 2 ore s'a început banchetul la care au luat parte aproape 300. fruntea preoțimei și elita intelectualilor din Sălăgiu.

La masă toate nu s'au rostit decât dñii G. Pop de Băsești și A. Cosma au închinat pentru Episcopul P. S. Sa dr. V. Hossu.

După banchet P. S. Sa Episcopul cu trăsura și însoțit de dl A. Cosma și urmat de vre-o 50 de trasuri între cari ceea a dl. G. Pop de Băsești și de vre-o 200 intelectuali și sutele de popor au fost petrecut la gară ca să meargă la Șimlen. Calea prin Sălăgiu a P. S. Sale a fost o adevărată cale triumfală. Deiacrasna.

Dela Asociațiune.

Raport general

(Continuare).

Insoțiri.

Despărțămintele, cu ocazia prelegerilor populare, au înființat mai multe însoțiri și anume: desp. Abrud-Câmpeni a înființat două însoțiri pentru asigurarea vitelor, în legătură cu centrala din Orăștie; desp. Lugoj a înființat în Selbăgel o însoțire Raiffeisen sub numirea „Prunetu”; desp. Mercurea a înființat în Cărpiniș o însoțire de credit sistem Raiffeisen; desp. Năsăud a pus temelile unei însoțiri de consum în Năsăud, în care se vor pregăti copii de țaran pentru negoț, — a mai înființat o reuniune de lectură pentru țărani și meseriașii din Năsăud; desp. Nochrichiu a luat dispoziții pentru înființarea unei reuniuni de înmormântare și pentru înființarea unei tovărășii pentru asigurarea vitelor; în desp. Șimleu, în urma prelegerilor ținute de d. V. Muntiu, funcționar de bancă, s'au înființat însoțiri de credit în comunele Sig. Giurtelec, Hidig și Agris.

Această activitate a despărțămintelor Asociațiunii e de cea mai mare însemnătate pentru organizarea economică a țărănimii noastre. În urma donațiunii de K. 50 mii a d-lui V. Stroescu, de care am pomenit în raportul general din anul trecut, atât instituțiunea noastră cât și publicistica dela noi s'a ocupat intensiv cu această problemă, discutând posibilitățile și căile de intrupare ale acțiunii cooperative în satele noastre. D. Vasile C. Osvadă, care a primit din partea comitetului central însărcinarea de a studia mișcarea cooperativă din Ungaria, Bucovina și România, a prezentat în primăvara acestui an, un raport amănunțit și mai multe propuneri privitoare la înființarea băncilor sătești și astorfel de cooperative. Chestiunea a fost studiată și de o comisiune de specialiști, numită de comitetul central, care comisiune de asemenea a prezentat mai multe propuneri. Studiul și propunerile d-lui V. C. Osvadă și ale comisiunii, precum și debaterile comitetului central, în jurul chestiunii cooperative, au fost publicate, pe larg, în revista „Transilvania” din 1912 nr. I—IV., așa că nu mai e nevoie se stăruim asupra lor. Comitetul central a decis să angajeze un tinăr cu pregătire specială, care va avea: a) să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri și prin editarea de publicațiuni ideea înființării băncilor sătești și a altor însoțiri, b) să inițieze înființarea băncilor sătești acolo unde e terenul prielnic și să dea toate informațiile pentru administrarea și conducerea lor, c) să tipărească statute tip, registre de contabilitate tip, formulare pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum și alte tipărituri necesare administrației interne a însoțirilor. Toate aceste tipărituri să se pună gratuit din partea Asociațiunii la dispoziția băncilor sătești și a altorfel de însoțiri, d) să controleze activitatea băncilor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă dela noi. Principiile de cari va avea să se conducă conferențiarul cooperativ la înființarea băncilor sătești și a celorlalte însoțiri, vor fi cele indeobște cunoscute, cari sunt fixate și în raportul comisiunii numite de comitetul central pentru studierea chestiunii cooperative. Cheltuelile împreunate cu angajarea acestui conferențiar cooperativ, precum și cheltuelile pentru tipăriturile amintite se vor acoperi din donațiunea de C. 50,000 a d-lui Stroescu și din alte contribuiri și donațiuni. Comitetul central va ruga Veneratele Consistoare și Ordinariate ale bisericilor noastre să înființeze la seminarile preoțești și la preparandiile învățătoarești câte un curs de economie națională, în care să se deie toate îndrumările necesare teoretice și practice pentru înființarea și conducerea cooperativei sătești. Despărțămintele Asociațiunii de asemenea vor fi îndrumate să deie o mai mare atențiune chestiei însoțirilor economice și conform alienatului e) din § 37 al statutelor, să îndemne poporul la înființarea de însoțiri folositoare pentru membrii lor, provăzute cu statute speciale, cari se vor înainta la autoritățile competente spre aprobare. În sfârșit financierea băncilor sătești se va face de către băncile existente, prin mijlocirea Solidarității.

Dupăce vom avea învoirea Dlui V. Stroescu și aprobarea on. adunări generale, vom executa fără amânare aceste dispoziții.

(Va urma).

Noutăți.

Cătră cetitori. Rugăm cu toată insistența pe stim. cetitori și abonenți ai toți, să binevoiască ași achita restanțele fără întârziere, de oarece și noi avem joarte multe datorințe de împlinit, și ni-ar părea rău, dacă am fi nevoiți să sistăm spedarea foilor celor ce n'au trimis abonamentul, ori să-i reducem apariția iarăși la odată pe săptămână. Fără plata abonamentului la timpul său joala nu poate să existe, căci n'are nici un sprijin de nicăiri. Și credem, că nicideată biserica noastră n'a avut lipsă de o foaie a sa, ca acum.

Cinematograful și copii. Din Viena să anunță că într'o ședință a asociației medicilor militari ai garnizoanei din Viena medicul de regiment Mayer a ținut o conferență despre morburile sufletești ale copiilor. Provoacăndu-se la mai multe cazuri concrete, a constatat, că morburile sufletești ale copiilor provin din deasa cercetare a reprezentățiilor cinematografice arătând ce înfluință mare și dăunătoare are cinematograful asupra stării sufletești a copiilor.

A esperiat cu deosebire la copii sub 5 ani astfel de simptome, cari la aceasta virstă plâpândă, nu pot proveni decât sub impresiunea puterii covârșitoare externe.

Cunoaște copii, de un psihic bun și normal și amăsurat etății deștepți și inteligenți, pe cari cercetarea deasă a cinematografului i-a schimbat cu totul.

Din bine dispuși și vorbăreți au devenit închiși și tăcuți. La întrebări nu puteau răspunde decât după o cugetare mai lungă. După dese dureri de cap devin nervoși, ceea ce se vede și din expresiunea fizionomică; cu mâinile fac mișcări stereotipe ducându-le la piept și lăsându-le iară pe masă. În alte cazuri își închipuiesc că au de a să lupta cu un inamic nevăzut, ba s'au dat și cazul, că unii copii cuprinși de furie au voit a să arunca asupra părinților.

Adeseori halucinează și li-se par, că văd și aud celea mai absurde lucruri. Nu pot mânca și dormi presupunând, că mâncarea e otrăvită, cu un cuvânt apar atari simptome de boale, a căror cauze se reduc la spectatiunile cinematografice, cari prin influința externă covârșitoare asupra stării sufletești plâpânde a copiilor îi nefericesc pe toată viața. Medicii prezenți au statorit numirea acestei boale în „paronocă hallucinăterica acută. Modalitatea curei să face prin șederea în liniște și băi hidroterapentice.

Dăm aceasta informațiune în speranța, că părinții având în vedere binele trupesc, dar mai cu seamă sufletesc al scumpulor lor odrasle, în viitor să-și ferească copii dela reprezentățiile cinematografice, cari de o vreme încoace și pe noi românii ne cercează destul de des.

Nimeni nu are mai mare interes, ca copii să nu fie duși la cinematograful, ca to-mai părinții, căci precum am văzut din experiențele medicului de regiment Mayer — căruia trebuie să-i fie recunosători pentru atragerea atențiunii asupra acestui mare pericol — impresia mare a cinematografului nu numai că pe copii îi face nesănătoși sufletește, dar îi poate chiar și ucide!!!

Errata corrige. În articolul precedent despre congresul euharistic s'au strecurat aceste greșeli: pag. 3 columna I. șirul 17 de sus în jos, în loc de „dar dacă” să se pună „dar mă”; pag. 3 columna 2 și șirul 11 de sus în jos, în loc de „dela” să se pună „cu dela”; pag. 3 columna 3 de jos în sus, șirul 13, în loc de „particulară religioasă” să se pună „particulară națională, căci congresul e o adunare pur...”, pag. 4 columna I. șirul 6 de sus în jos în loc de „are martiri” să se pună „are martiri și apostoli”; pag. 4. columna I. șirul 17 de sus în jos, în loc de „pentru lumea și pacea de sus” să se pună „și pacea de sus pentru lume”. Dr. Alex. Nicolescu.

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

(8)

Saliva analizată prezintă în constituțiunea ei 90% apă, apoi o materie organică *mucina* care îi dă vâscozitatea, săruri minerale: carbonat și fosfat de calciu și în mică cantitate ferocianură de potasiu; cel mai principal corp însă este *ptyalina* sau *diastaza salivară* un ferment care transformă amidonurile în glicoză. Pe lângă aceasta saliva mai conține în constituția ei o mulțime de bacterii celule espoliante de pe pereții gurii.

Se mai găsește în interiorul cavității bucale niște glande intrinseci numite glande *labiale*, ce produc un suc numit mucos și care dă vâscozitatea, și el salivei.

În faringe și esofag nu se găsesc glande digestive importante. În stomac se găsesc două feluri de glande: *mucoase* și *pepsice*.

Cele mucoase sunt glande tubuloase simple, au formă lungărească ca a unui deget de mână, aceste glande produc un suc numit mucos fără influență în digestiune.

Cele pepsice sunt cu mult mai importante. Forma lor este tubuloasă ramificată și produce un suc ce conține un ferment foarte important numit *pepsină*.

Sucul produs de aceste două feluri de glande se numește suc *gastric*, ce se găsește în interiorul stomacului.

Sucul gastric este un lichid gălbui, vâscos din cauza mucosului cu densitatea aproape ca a apei.

Compozițiunea chimică a sa este următoarea: 1., apă se găsește în cea mai mare cantitate, apoi 2., săruri minerale dezvoltate în acest suc sunt cloruri de Na, Ka; sulfati carbonați, 1., acidul clorhidric liber și un fert numit *pepsină*.

În intestin se varsă foarte multe glande, pentru că intestinul e partea cea mai esențială a tubului digestiv.

În intestinul subțire se deschid 2 feluri de glande, unele intrinseci și altele estrinseci. Între celea intrinseci avem glandele lui *Brunner* și ale lui *Lieberkühn* ce se deosebesc între ele prin forma lor.

Glandele lui *Lieberkühn* sunt tubuloase simple, iar ale lui *Brunner* sunt tubuloase ramificate.

Sucul produs de acestea două feluri de glande poartă numele de *suc intestinal* care cuprinde în constituția sa apă în mare cantitate, săruri minerale și un ferment numit invertină.

Glandele estrinseci cele mai principale sunt ficatul și pancreasul.

Ficatul. Ficatul este o glandă estrinsecă de culoare brună, roșie închisă și care are volumul cel mai mare din toate glandele în cavitatea abdominală. Greutatea lui este de 1500 grame la omul adult.

Ficatul privit pe partea superioară are o formă patru unghiulară neregulată.

Făcând o secțiune transversală dela dreapta la stânga vom vedea, că în partea dreaptă ficatul este cu mult mai gros decât în cea stângă.

Ficatul se află așezat în cavitatea abdominală, anume în partea superioară a acestei cavități, situat alături de stomac, în partea dreaptă.

Văzut pe partea inferioară, ficatul prezintă trei sghiaburi cari formează pe aceasta față a ficatului o fi-

gură în formă de H și determină formarea a patru lob lobul drept, lobul stâng, lobul pătrat și lobul lui Spiegel.

Să vedem ce raport prezintă ficatul cu celelalte organe. Ficatul fiind o glandă trebuie să aibă un canal. În partea dreaptă în punctul unde se întâlnește sghiabu orizontal cu cel vertical din dreapta se află o mică afundătură numită *hil*. Prin hilul ficatului intră și ese toate vasele câte se află într'ânsul.

De aci este canalul ficatului numit *canalul hepatic* și care merge până la un loc unde se ramifică în două canale: un canal lateral numit *canalul cistic*, care se termină cu *vesicula biliară*, popular bășica fierii, și alt canal ce se varsă în intestinul subțire aproape de locul unde se varsă și canalul pancreasului în duodenum. Acolo se găsește o mică ridicătură pe care se deschide canalul coledoc și canalul pancreasului, aceasta ridicătură poartă numele de *ampula lui Wather*.

Pe lângă canalul acesta care este din ficat, ficatul mai prezintă comunicațiuni însămnate cu vasele sanguine. Tot prin hilul ficatului intră un vas sanguin numit *vâna portă*, care provine din reunirea vaselor intestinului. După ce intră în Ficatul, prin hil, dă naștere la o rețea de capilare.

Tot prin hil mai intră în ficat un alt vas numit *arteră hepatică*, care este o ramificațiune a arterei aorte, care intrând în ficat se ramifică și ea într'o rețea de capilare. Toate acestea capilare (atât a vinei porte cât și ale arterei hepatice) sunt strânse într'un vas unic numit *vâna suprahepatică* și care ese din ficat prin hil și se varsă în vâna cavă inferioară.

Ficatul este ținut în loc prin ajutorul unor ligamente formate din indoiturile peritonului.

Constituția internă a ficatului. Dacă ne-am uită cu lupa la suprafața ficatului am vedea că toată masa lui este formată dintr'o asociațiune de lobule ce au mărimea unui grăunte de mei. Aceste mici lobule se numesc *lobule hepatice*. E de ajuns dar să cunoaștem constituțiunea uneia din acestea lobule ca să cunoaștem construcția întregului ficat.

O lobulă hepatică are o formă poligonală și este încunjurată la partea esteroară de o membrană de țesut conjunctiv, care separă diferitele lobule hepatice unele de altele, aceste membrane se unesc la exteriorul ficatului și în vâlul ficatului într'o membrană ce poartă numele de *capsula* lui Glisson. În interiorul fiecărui lobul hepatic se află celulele hepatice cari leagă între ele spații goale (cari spații nu au pereții lor proprii). Tot într'un lobul hepatic printre spațiile dintre celulele hepatice se găseasc ramificațiunile capilare în vâne porte și artere hepatice. Toate acestea capilare se reunesc din nou și se varsă într'un vas central numit *vâna intralobulară*, mai multe vine de acestea interlobulare, formează vâna suprahepatică care se varsă în vâna cavă inferioară. Rămâne se vedem cum ia naștere canalul hepatic?

Diferitele celule hepatice lasă între ele spații libere și din reunirea acestor spații goale formează la exteriorul lobulului câte un canal care comunică, precum se vede, cu spațiile libere dintre celulele hepatice și care reunindu-se mai multe la un loc formează canalul hepatic.

Forma acestei glande nu se asemănă nici cu forma tubuloasă, nici cu cea acinoasă. La început în timpul dezvoltării, ficatul este o glandă cu structură tipică însă în urmă se modifică aceasta structură.

(Va urma.)

Dr. V. Hâncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

— Desigur că nu și nici nu voesc întocmai precum nu poate spune un nobil c'au fost uciși două sute de oameni. Voesc însă să dovedesc, că măcelul din Vassy n'a fost opera catolicilor, căci nu ei au dat anză la acela. Era într-o Duminică dimineața, în anul 1562 când într-o zi frumoasă de Maiu am călătorit trecând prin Vassy, în Champagne, un orașel mic, care forma proprietatea mătușei noastre Maria Stuart, regina văduvă.

Tatăl-meu voia să asculte o misă. Preotul din localitate se plângea mereu, că hugenoții le conturbă serviciul divin. Aceștia pentru îndeplinirea serviciului lor dumnezeesc și-au ales un grajd din apropiere. Ba au zis și aceea că hugenoții au insultat cu cele mai murdare cuvinte pe episcopul din Chalons, care trecu întâmplător pe acolo. Ne-am dus deci la biserică, cu tatăl-meu și vasalii noștri. Deja din biserică auziam strigătele din grajd ale hugenoților. Asupra mea, care eram băiat de doisprezece ani, au făcut o impresie slabă strigătele lor și vedeam că voesc să ne conturbe serviciul divin. Tatăl-meu a stat înaintea ușii bisericii. „Aceasta totuși e prea mult“, zise infuriat. Apoi a demăndat la doi servitori să meargă în grajd și se spună hugenoților să tacă și se nu mai conturbe serviciul religios. Servitorii s'au dus în grajd, iar noi în biserică. Abia și-au ocupat locul, așteptând pe preotul și îndată auziră un zgomot mare în grajd. În adevăr își băteau numai joc de noi. Le-am auzit vorbirile cu cari ne rîdeau. Indată veniră și servitorii cu hainele rupte și zgâriați. Protestanții i-au bătut. Din cauza aceasta tatăl-meu s'a infuriat și s'a dus la grajd cu întreagă suita, ca pe hugenoți să-i aducă la ordine. Aceștia cum au zărit pe principele de Lotharingia, mântuitorul și eroul Franței, au erupt într-o larmă grozavă. Asupra noastră s'a descărcat o ploaie de pietrii. Una din ele atinse și pe tatăl-meu în față, de l'a pornit sângele. Când cavalerii au observat aceasta s'au iritat și mai mult, și-au scos săbiile, au năvălit în grajd și au măcelărit îndată vre-o șiaszeci de hugenoți; răniți au rămas vre-o douăzeci cincizeci. Astfel stă lucrul cu măcelul din Vassy.

Admiralul a rămas nepăsător.

— Băiatul e dator să-și apere pe tatăl-său zise el.

— Vezi, deci că tatăl-meu a fost cu totul nevinovat în acel măcel, în care primind rana în față nu peste mult a și murit.

Coligny tăcea mereu.

Regina a întrerupt numai decât conversația ca nu cumva aceea să aibă urmări grele.

— Noi suntem aici ca să îndeplinim dorința tatălui d-tale, ce moare. El ne-a recomandat pace. Și d-ta ca fiul și urmașul demn al unui atare părinte, ai învins multe greutăți, ca dușmanului politic al d-tale să-i întinzi ocaziune pentru a face pace. Și ai făcut-o aceasta din motiv, ca făcându-să pace Franța să fie scutită de război. Sperez, că

și pe principele Chatillon, aceeași iubire de patrie îl înflăcărează și va sprigini și el condițiunile de-a se efectua pacea.

— Îți spun însă doamnă, că n'am încredințare să efectueze nici o pace.

Regina îl privi lung. A cunoscut, că mai bucură voește continuarea războiului. Atunci regina s'a întristat. Ba s'a chiar mâniat.

— Chatillon, Chatillon, zise ea amenințător. N'ai putere absolută de-a putea face pace? Dar ai încredințare să legi alianță cu dușmanii Franței, ceea-ce ai și făcut-o deja? Ai imputernicirea să chiami în ajutor ostașii vasalilor germani, pentru-ca să jefuească pe francezi? Și aceasta ai făcut-o nu-i așa? Vezi, că toate le știm.

— Ca să fac alianța de care ai amintit nu se recere putere absolută, căci aceea s'a făcut din cauza situației strimțorate, în care se aflau hugenoții, zise Coligny. Regele francez împotriva supușilor săi rescuțați a chemat pe cei din Elveția, noi chiemăm în contra asupriților noștri pe germani și pe nemți.

„La auzul acestora, îngâmfata regină n'a zis nici un cuvânt.

— Cred zise Balafre — că între regele francez și între Coligny există ceva deosebire. Domnitorii sunt îndreptățiti a-și aduna oștiri chiar și împotriva supușilor lor răscuțați. Dar dacă supușii își adusă oști împotriva regelui lor, aceasta e o adevărată răscoală.

— În parte, chiar regele e de vină la aceasta, zise Ecaterina. Doar regele tracta cu admiralul ca și cu un principe și ca cu un prietin, care îl poate chiar și suplini în agendele lui.

— N'am căutat nici-când grația regelui, zise Coligny. Iar în ce privește orașele cu cari m'a cinstit, e rezultatul învingerii raportată împotriva protestanților.

— Și acum regina te roagă să nu te mai războiești cu regele, ci ia în considerare starea strimțorată a patriei, zise Ecaterina. D-ta ești capul și conducătorul și sufletul hugenoților. Dacă te retragi, va înceta și războiul civil.

— Pe omul de omenie, dela așa ceva numai moartea îl desparte, răspunse admiralul.

— Nici un om de omenie însă, nu se năzuiește să câștige un lucru cu vărsare de sânge, când îl poate câștiga și pe cale pacinică, — zise Ecaterina.

— În pace nu te poți crede doamnă. Trecutul dovedește, că credința față de hugenoți nici-când n'a fost adevărată. N'avem voie să mai fim prezenți la înșelăciuni ordinare.

— Guvernul niciodată n'a călcat pacea, și n'a revocat libertatea religioasă. Recunoaște aceasta sau dovedește contrarul. Dar nu vorbi totdeauna în înțeles dubiu. Dar fanatismul hugenoților și asupririle lor împotriva catolicilor nu vor înceta nici-când. Ce părere am eu despre religie, d-ta o știi. Înaintea catolicilor apar ca o mare protestantă. De altcum pe mine mă conduc singur motive politice și aceasta o aștept și dela d-ta ca un mare bărbat de stat. Nici un guvern nu-i în stare să împedecă mânia furioasă a unui popor bigot în credința lui, dacă în continuu e neliniștit din partea altor confesiuni mai mici la număr. Ține în frâu pe protestanți, pune capăt asuprelilor zilnice

îndreptate împotriva catolicilor și atunci guvernul va îndeplini cu strictetă toate punctele pentru realizarea păcii.

— Față de fanatismul hugenoților tot aceea o pot face și eu, ce poate face guvernul față de bigotismul catolicilor, a răspuns admiralul.

— Deci toată năzuința noastră după pace e zădarnică, d-le principe Chatillon.

— Sunt convins, de nobilele intenții ale Maiestății Voastre, dar încât ne privește pe noi, ne lipsește încrederea și aceasta provine din experiența trecutului.

Ecaterina și-a plecat capul, fără se mai zică un cuvânt. S'a convins că războiul civil nu se poate împedeca.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

În zilele acestea a apărut în editura librăriei Ciurecu din Brașov ediția a treia, prelucrată și augmentată, a cărții de specialitate: Corespondența comercială, cu explicarea termenilor comerciali, de **I. C. Panțu**, profesor la școala superioară de comerț din Brașov, format 8° mare I—XVI + 340 de pagine. Prețul cor. 3.50.

Această carte cuprinde teoria corespondenței comerciale și 474 de modele de scrisori comerciale, atât în afaceri de mărfuri cât și de bancă, adunate din practică. De mare importanță și de un folos neprețuit este *terminologia comercială* în care se dau explicații pe scurt, asupra diferiților termeni din variatele afaceri comerciale. Sunt cu totul peste 800 de termeni explicați pe trei coli de tipar, format de lexicon. — *Recomandăm* această carte folositoare tuturor comercianților, contabililor și funcționarilor de bancă, membrilor din direcțiunea băncilor precum și preoților și învățătorilor, cari au interes de a se informa temeinic în diversele afaceri comerciale.

De vorbă cu sătenii. Gânduri și îndemnuri. De **Alexandru Lupeanu**, editura și tiparul „Carmen“ Petru P. Barițiu, 1912. Pagini 140. Prețul 70 fileri cu porto cu tot.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

Sfat și ajutor.

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte scaderi împreunate cu aceste,

află vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC

ai lui **BRADY**

numiți mai înainte „Picuri de Mariacell“, ce s'au dovedit de buni, acum mai bine de 30 ani încoace.

Se află în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 1.60 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 5.40 cor. 3 sticle mari 4.80 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca **K. BRADY** la „Magyar Király“ în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

(107) 1—6

Publicațiune.

Adunarea generală a institutului de credit și economii, societate pe acții „Arina” din Carai (Nagykároly) ținută la 22 Februarie 1912 a decis fuzionarea cu „Bihoreana” institut de credit și economii societate pe acții în Oradea-mare (Nagyvárad).

Ca să satisfacem dispozițiilor legale cuprinse în §§. 20 și 202 a legii comerciale provocăm prin aceasta pe toți creditorii institutului de credit și econ. „Arina” din Carai, ca în termen de 6 luni dela a 3-a publicare a acestui edict, să-și însinue pretensiunile lor la „Bihoreana” institut de credit și economii, societate pe acții în Oradea-mare (Nagyvárad), care toate activele și pasivele institutului de credit și econ. „Arina” le primește.

Dat Carai (Nagykároly), 2 Sept. 1912.

„Arina”
institut de credit și economii,
106 1—3 societate pe acții.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa mag. 29.349.

„Banca generală de asigurare”

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniú Cosma**,
directorul executiv al „Albinei” și președintele „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: **asigurări contra focului și asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.**

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare”
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina”.

(1) 38—52.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensiuie și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798.23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,146,556.86
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,763,744.—
	viață	10,931,322.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520,492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 99—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. care cuprinde în sine *slujbele dumnezeilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apóstolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f^o 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.